

De la Gardie nr 4

Friherrliga ätten De la Gardie nr 4 †

Friherrlig 1571-07-27, introd. 1625. Ättens siste manlige medlem upphöjd i grevlig värdighet 1615

Utgör en gren av en gammal fransk adlig ätt från Languedoc vid namn d'Escouperie, vilkens medlemmar och linjer kallade sig efter någon af familjens gårdar. Den första med säkerhet kända stamfadern var Robert d'Escouperie, som levde omkring 1387. Hans sonsons son Jacques var fader till Pontus De la Gardie, vilken var född på avelsgården La Gardie, och, sedan han inträtt i svensk tjänst, skrev sig herre till La Gardie samt blev stamfader till de friherrliga och grevliga ätterna i Sverige. Hans bröder hade namn efter egendomarna Roussol (och La Gardie) samt Pouzzols, men deras ätt slocknade på svärdssidan omkring 1665, och namnet De la Gardie upptogs då av Antoine d'Olivier, vilken ingått äktenskap med arvtagerskan till Pouzzols.

TAB A

Jacques Scoperier är ättens för närvarande. äldste kände stamfader, nämnd f. g. 1525 såsom köpman i staden Caunes i dåv. provinsen Languedoc, nuv. departementet Aude, † där 1565, g. 1:o m. N.N., mor till sönerna Etienne och Pontus, gift 2:o 1542 m. trol. N.N. Ober du Puy, gift 3:o 1552 9/1 m. Agne de Ebbles från Rouergue, gift 4:o 1561 (ej 1511) m. Catharine de Sainte-Colombe (d. 1584), dotter av Bérenger de Sainte-Colombe, herre till Houpia, och Honorine Dufaur de Saint-Jorry.

Barn:

- Etienne d'Escouperie, från honom härstammade en i Frankrike kvarvarande gren av släkten, som dog ut på manssidan 1664.
- Pontus De la Gardie Se [Tab. 1](#).

TAB 1

Pontus De la Gardie, friherre De la Gardie, friherre till Ekholmen i Veckholms socken, Uppsala län, herre till Kolck i Kusals socken i Livland, Kjulaholm samt Sundby i Västra Ryds socken och Toresta i Lossa socken.

Född på La Gardie i Languedoc 1520. Av föräldrarna bestämd för det andliga ståndet, erhöll Pontus De la G. sin uppfostran i Montlieu i stiftet Carcassonne. Men hans livliga lynne förde honom med omotståndlig makt till krigaryrket. Han gjorde sitt första fälttåg under marskalk Brissac i Piemont och deltog i flera af de europeiska staternas inre strider. Pontus De La G. landsteg sedan i Skottland med de trupper, vilka Henrik II ditsände för att understödja Maria av Guise, och ingick efter freden i Château-Cambresis i dansk krigstjänst. Skickad av sin nye herre med en fänika franska och skotska »halsjärnsknektar» att undsätta Varberg, blev han av Nils Boije därstädes tillfångatagen och røjde alls ingen obenägenhet att utbyta den danska krigstjänsten mot den svenska. Genom klokhed, mod och skicklighet steg han snart högt i Erik XIV:s ynnest, och bibehöll sig däri, i trots af Göran Perssons föreställningar till kungen att sända P. De la G. till sitt land igen, »där hans släkt inte är att skräppa och skryta med». Att Göran Perssons misstroende icke var alldeles utan grund, visade sig, då P. De la G. övergick på hertigarnas sida och huvudsakligen ledde det företag, som berövade Erik krona och rike. Han intog därefter en gunstlingsplats hos Johan III och belönades av honom med förläningar och utmärkelser samt användes i flera viktiga beskickningar till hansestäderna, Frankrike, Nederländerna, Neapel och påven Gregorius XIII, med vilken han förde underhandlingar om villkoren för svenska kyrkans återförening med den katolska.

När kriget utbröt mot Ryssland, utnämnde Johan III P. De la Gardie till fältöverste 1580 och sände honom väl utrustad öfver till Finland. Den tappre krigshövdingen begynte sitt uppdrag med intagandet av Keksholm 1580, varefter han på den starka isen övergick Finska viken från Viborg till Ingermanland och intog Wessenberg och Tolsburg i Estland 1581. I mars gick han åter över till Finland, besökte Sverige, anlände i augusti åter till Estland och anföll ånyo Ingermanland. Narva stormades den 6 september. Därpå gav sig Ivangorod, Jama och Koporje, varmed hela Ingermanland var i svenskarnas våld och ryssarna stängda från Östersjön. Genom dessa lysande bragder in jagade han en sådan räddhåga hos ryssarna, att de i litanian satte P. De la Gardies namn bland allt det onda, för vilket de bådo Gud bevara sig. 1582 blef han generalfältherre och öfverste-befallningsman vid konungens krigsmakt. Själv insåg han likväl osäkerheten av en vapenlycka, som skulle uppehållas på andra sidan havet, i ett främmande land och mot en mäktig stat, varför han rådde konungen till fred på de fördelaktiga villkor ryssarna erbjödo. Men Johan ville icke höra talas härom, utan beredde sig att på det kraftfullaste fullfölja kriget mot Ryssland. Emellertid kom det 1583 till ett stillestånd, som vid nya sammanträden förlängdes. P. De la G., som var svensk ståthållare i Livland (Estland) och

Ingermanland, deltog i underhandlingarna. Då han den 5 november 1585 skulle bege sig från platsen för rådplägningen och i en båt rodde utför Welikafloden mot Narva, kantrade den bräckliga farkosten och P. De la G., som ännu var svag efter en nyss genomgången sjukdom, omkom tillika med arton personer.

Han hade 1571 blifvit upphöjd till friherre, med Ekholmen till stamgods, och **gift** 1580-02-04 på Vadstena slott med hovjungfrun hos prinsessan **Elisabet Sofia Gyllenhielm**, naturlig dotter av konung [Johan III](#) och Catharina Hansdotter

Barn:

- Brita De la Gardie, född 1581-04-00 i Åbo, död 1645-08-11 i Stockholm. Gift 1:o 1614-09-25 på Åbo slott med riksrådet och riksskattmästaren Jesper Mattsson Cruus ([Cruus af Edeby nr 69](#)). Gift 2:o 1631-10-25 i Stockholm1 Nikolai förs. i Stockholm med riksdrotset, friherre Gabriel Gustafsson [Oxenstierna](#), i hans 3:e gifte.
- Johan, född 1582. Riksråd. Död 1640. Se [Tab. 2](#).
- Jakob, greve De la Gardie, Se [grevliga ätten De la Gardie](#)

TAB 2

Johan De la Gardie (son av Pontus, friherre De la Gardie, Tab. 1), friherre till Ekholmen, herre till Kjulaholm och Rasik samt Kåreholm i Röne kapellförsaml. Östergötlands län. Född 1582-05-03 i Reval. Erhöll stadfästelse på friherrskapet Ekholmen av konung Sigismund 1594-01-01 (1/6). Ståthållare på Åbo slott och över dess län 1611-09-15. Förordnad att rannsaka och avdöma klagomål mot ståthållare, lagläsare och länsmän i Finland 1614-06-07. Erhöll donation på gods i Satakunda s. å. Ståthållare över Tavastehus län 1616-05-16. Introd. 1625 bland friherrar under nr 4. Guvernör på Reval och över Estland 1626-03-06. Lantmarskalk vid 1630 års riksdag. Landshövding över Uppland 1631. Gerieralståthållare på Stockholms och Uppsala slott med dess underlydande län 1632. Riksråd 1633-02-04. Hovrättsråd i Svea hovrätt 1634-12-18. Död 1640-03-10 på Steninge i Husby socken, Uppsala län utan söner och slöt således på svärdssidan frih. ätten De la Gardie, samt begravnen s. å. 12/7 i Veckholms kyrka. Han uppfostrades efter sina föräldrars tidiga död i sin morfaders, konung Johans hov. Gift 1:o 16(09) med friherrinnan **Catharina Oxenstierna**, begravnen 1625-03-06 i Björkviks kyrka Södermanlands län, dotter av riksrådet, friherre Christer Gabrielsson Oxenstierna ([af Eka och Lindö](#)), och friherrinnan Beata Carlsdotter [Gera](#). Gift 2:o 1635-12-13 i Stockholm med **Görvel Posse**, i hennes 2:a gifte (gift 1:o 1627 med ståthållaren Carl Eriksson [Sparre af Rossvik](#), i hans 2:a gifte, född 1595, död 1632. Gift 3:o med rikspostmästaren, friherre Vilhelm [Taube af Karlö](#), död 1663), född 1600, död 1671-02-14 i Stockholm, hovmästarinna hos drottning Maria Eleonora 1649, dotter av hovjunkaren Arvid Lagesson [Posse](#) och Brita Gustafsdotter ([Bååt](#)).

Barn:

1. En dotter, född 1610, död späd.
- 1. **Beata**, född 1612-08-20 på Åbo slott, död 1680-10-28 och begravnen 1681-02-16 i Torstensonska graven i Riddarholmskyrkan. Gift 1:o 1633-12-08 i Stockholm Nikolai förs. i Stockholm med riksrådet och fältmarskalken **Lennart Torstenson**, greve [Torstenson](#), född 1603, död 1651. Gift 2:o 1653-07-25 på Bogesund i Östra Ryds socken, Stockholms län med riksdrotset greve **Per Brahe**, i hans 2:a gifte, född 1602, död 1680.

- 1. **Elisabet**, född 1614, död 1630-12-20.
- 1. **Sofia**, född 1615-05-08 på Åbo slott. Död 1647-10-01 i Stockholm och begravnen 1648-01-23 i Ulvsby kyrka i Finland. Gift 1634-11-30 i Stockholm Nikolai förs. i Stockholm med riksrådet och presidenten **Jöns Knutsson Kurck**, friherre [Kurck](#), i hans 2:a gifte, född 1590, död 1652.
- 1. **Catharina**, född 1616, död 1680-07-08 och begravnen s. å. 29/8 i Riddarholmskyrkan. Gift 1634-11-24 på Stockholms slott med riksrådet och presidenten, friherre **Fredrik Stenbock**, greve [Stenbock](#), född 1607, död 1652.
- 1. **Brita**, född 1618, död späd.
- 1. **Görvel**, död späd.

Källor

[Gustaf Elgenstierna](#), Den introducerade svenska adelns ättartavlor. 1925-36. Tillägg och rättelser ur supplementband 1 - 2 / Carl Szabad. Denna artikel innehåller information och citat hämtade från [Svenskt biografiskt handlexikon](#)

Kategori:

- [Adliga ätter](#)